

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen en opmerkingen ter beantwoording voorgelegd aan de Minister van Veiligheid en Justitie over het ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit DNA-onderzoek in strafzaken en het besluit identiteitsvaststelling verdachten en veroordeelden in verband met de Wet herziening ten nadele (Kamerstuk 31 415, nr. 9)

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

Adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van bovengenoemd ontwerpbesluit. Zij hebben hierover enkele vragen.

Deze leden merken op dat de regeling in de praktijk zo zal uitwerken dat de vingerafdrukken en de DNA-gegevens van een verdachte die is vrijgesproken van een misdrijf waarbij opzettelijk de dood van een ander is veroorzaakt niet langer worden vernietigd, maar bewaard. De vingerafdrukken en DNA-gegevens worden «afgeschermd» bewaard, zodat deze slechts bewaard en gebruikt worden met het oog op een eventuele herziening ten nadele, en niet gebruikt worden voor de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van andere strafbare feiten dan die waarvoor de gewezen verdachte is vrijgesproken. Hoe gebeurt het afschermen van gegevens, ook qua techniek? Kan de Minister dit toelichten? Hoe wordt gegarandeerd dat deze gegevens zodanig worden afgeschermd dat deze ook echt alleen maar gebruikt worden voor een eventuele herziening ten nadele van het strafbare feit waarvoor de gewezen verdachte is vrijgesproken?

Voornoemde leden constateren dat in artikel 14, achtste lid wordt bepaald dat de gewezen verdachte schriftelijk in kennis wordt gesteld van de uitslag van het onderzoek naar de vraag of zijn DNA-profiel met het DNA-profiel van het daderspoor overeenkomt. Dat gebeurt «zodra het belang van het onderzoek dat toelaat». Wanneer is hier sprake van? Kunnen daar voorbeelden van worden gegeven? Wanneer is het bijvoorbeeld in het belang van het onderzoek om vooralsnog de gewezen verdachte niet in kennis te stellen van de uitslag? Is hiermee geregeld dat de gewezen verdachte op enig moment in ieder geval in kennis wordt gesteld van de uitslag, of kan er ook een reden zijn hier in een incidenteel geval van af te zien?

De leden van de SP-fractie vragen de Minister naar de kosten die dit ontwerpbesluit, waardoor meer DNA-gegevens en vingerafdrukken langer bewaard moeten worden, met zich meebrengt. Heeft dit besluit ook capaciteitsgevolgen, bijvoorbeeld bij het Nederlands Forensisch Instituut? Graag ontvangen deze leden een overzicht hiervan.

Inbreng van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende ontwerpbesluit. Naar aanleiding hiervan hebben zij nog enkele vragen.

Gegevens van de gewezen verdachte worden vernietigd wanneer naar het oordeel van de officier van justitie vaststaat dat herziening ten nadele op grond van een novum uitgesloten is. «Vast staan» betekent in dit verband dat onomstotelijk is gebleken dat de herziening ten nadele in een concreet geval onmogelijk is. Daarbij wordt het voorbeeld genoemd van het geval dat een ander onherroepelijk wordt veroordeeld voor het feit waarvoor de gewezen verdachte is vrijgesproken. Deze leden kunnen zich voorstellen dat er wellicht een ander onterecht onherroepelijk is veroordeeld voor het feit waarvoor de gewezen verdachte is vrijgesproken. Hierbij kan worden gedacht aan zaken als die van Lucia de B. Mocht het geval zich voordoen dat een persoon wordt vrijgesproken bij herziening ten voordele en dat er dan vervolgens toch weer gekeken gaat worden naar een eerder voor dat feit vrijgesproken verdachte, dan zijn de gegevens dus al in opdracht van de officier van justitie vernietigd en kunnen deze gegevens niet meer

geraadpleegd worden bij herziening ten nadele. Begrijpen deze leden dat goed en zo ja, kan de Minister hierop ingaan.

Voornoemde leden constateren dat de officier van justitie niet de opdracht mag geven tot een vergelijking van de gegevens. Dit is aangepast naar «op vordering van de officier van justitie en in opdracht van de rechter-commissaris». Wel mag de officier van justitie zelf opdracht geven om gegevens te vernietigen. De leden van de PVV-fractie vinden dit vreemd en vragen of het niet logischer is dat de officier van justitie dan ook de opdracht tot vergelijking mag geven of dat de rechter-commissaris op vordering van de officier van justitie gegevens kan vernietigen?

Deze leden constateren dat bij de gekozen duur van de bewaartermijnen is aangesloten bij de verjaringstermijnen. Moord en doodslag zijn misdrijven die niet meer kunnen verjaren. Waarom wordt in het voorliggende wetsvoorstel (ex artikel 18a, eerste lid, sub c en artikel 18b, eerste lid, sub c) dan toch gekozen voor 80 jaar?

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit dat voorziet in een regeling om in verband met de Wet herziening ten nadele de biometrische gegevens, zijnde DNA-gegevens en vingerafdrukken van vrijgesproken personen onder stringente voorwaarden te bewaren. Vanzelfsprekend onderkennen ook deze leden dat het maatschappelijk en in het bijzonder naar de slachtoffers en hun naasten, niet te verdedigen is dat een schuldige vrij rond loopt. Aan de andere kant onderkennen zij ook dat met de herziening ten nadele onschuldigen voor een tweede keer aan een ingrijpende strafrechtelijke behandeling blootgesteld kunnen worden. Die inbreuk verhoudt zich moeizaam tot het gegeven dat de meeste algeheel en onherroepelijk vrijgesprokenen, terecht zijn vrijgesproken zoals ook de Minister tijdens de wetsbehandeling van de herziening ten nadele heeft onderkend. Ten tijde van de wetsbehandeling hebben deze leden aangegeven dat hiermee het klassieke strafrechtelijke beginsel van ne bis in idem wordt losgelaten: wie eenmaal onherroepelijk is vrijgesproken van een misdrijf kan niet meer opnieuw worden vervolgd. Deze leden waren en zijn kritisch over de Wet herziening ten nadele en kritisch over het bewaren van vingerafdrukken van vrijgesproken personen zoals wordt voorzien in onderhavig ontwerpbesluit.

De aan het woord zijnde leden constateren dat de Minister van mening is dat het onderhavige besluit ruimschoots binnen de grenzen van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) blijft doordat de gegevens niet voor het opsporen van andere strafbare feiten kunnen worden gebruikt en zullen worden afgeschermd van andere gegevensverzamelingen, doch dat het alleen kan worden aangewend voor misdrijven waarbij opzettelijk de dood van een ander is veroorzaakt en dus niet kan worden gebruikt in andere strafzaken en de bewaartermijn – in tegenstelling tot gegevens van verdachten en veroordeelden – aansluit bij de verjaringstermijnen. Zij onderkennen dat hiermee sprake is van stringente voorwaarden waarmee een aantal waarborgen geboden kunnen worden. Niettemin hebben de voornoemde leden nog steeds kanttekeningen bij de proportionaliteit en de praktijk van het voorgenomen ontwerpbesluit.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de proportionaliteitsweging die de Minister op grond van het arrest S. en Marper en artikel 8 van het EVRM heeft toegepast. Die weging lijkt zich met name toe te spitsen op het oordeel dat het bewaren van DNA gegevens niet mag

plaatsvinden ten aanzien van misdrijven die nog niet hebben plaatsgevonden of voor het opsporen van andere strafbare feiten. Deze leden missen hier een aanvullende reflectie en weging van de proportionaliteit, namelijk in hoeverre het bewaren van deze gegevens in verhouding staat tot het gegeven dat de meeste vrijgesproken verdachten terecht zijn vrijgesproken, zoals ook de Minister destijds bij de wetsbehandeling heeft beaamd. Maakt de verwachte zeer kleinschalige inzet van herziening ten nadele niet juist dat de meerderheid van de vrijgesprokene die naar verwachting terecht is vrijgesproken, ten behoeve van een kleine minderheid moeten accepteren dat zij gedurende jaren met hun DNA-gegevens in een database worden bewaard? Hoe verhoudt zich naar de opvatting van de Minister de voorgenomen inbreuk tot de mate waarin de herziening ten nadele ook feitelijk zal worden ingezet? De Minister acht het onwenselijk celmateriaal en vingerafdrukken pas dan af te nemen wanneer daar aanleiding toe is. Tegen de door hen voornoemde achtergrond over proportionaliteit bezien, op grond waarvan meent de Minister dat de DNA-opslag van alle vrijgesprokenen opweegt tegen een inbreuk op de lichamelijke integriteit van slechts enkelen van hen op het moment dat daartoe aanleiding bestaat? Heeft de Minister die optie besproken met de instanties die over het ontwerpbesluit hebben geadviseerd? Zo ja, wat was hun reactie daarop? Zo nee, waarom niet?

Voornoemde leden constateren dat de Minister een extra waarborg noemt door de mogelijkheid dat het Openbaar Ministerie (OM) kan oordelen dat een herziening ten nadele op grond van een novum is uitgesloten en zodoende DNA-gegevens en vingerafdrukken van vrijgesproken personen niet zullen worden bewaard. Op welk moment zal het OM die beslissing kunnen nemen? Mogen deze leden hieruit opmaken dat de gegevens dan ook onmiddellijk na de onherroepelijke vrijspraak zullen worden vernietigd?

Deze leden constateren dat de Minister als hoofdregel stelt dat automatisch -zonder een daartoe strekkende beoordeling door het OM- tot opslag wordt overgegaan indien sprake is van een misdrijf waarbij opzettelijk de dood van een ander is veroorzaakt. Een uitzondering is slechts mogelijk wanneer onomstotelijk vaststaat dat herziening ten nadele is uitgesloten. Als voorbeeld noemt de Minister dat een ander onherroepelijk is veroordeeld. Hoe verhoudt deze uitzondering zich tot de herziening ten voordele waarbij iemand ten onrechte is veroordeeld en dus de mogelijkheid bestaat dat de eerder reeds onherroepelijk vrijgesprokene langs de redenatie van de wet herziening ten nadele alsnog de dader zou kunnen zijn? Heeft de Minister nog meer voorbeelden van gevallen waarin herziening ten nadele als uitgesloten kan worden beoordeeld?

Voornoemde leden merken op dat de gewezen verdachten in beginsel schriftelijk in kennis worden gesteld van de uitslag van het onderzoek naar de vraag of zijn DNA-profiel met het DNA-profiel van het daderspoor overeenkomt. Wordt ook voorzien in een mededelingsplicht vooraf waarbij vrijgesproken personen worden geïnformeerd dat hun gegevens wel of niet zullen worden bewaard in het kader van de Wet herziening ten nadele? Staan rechtsmiddelen open voor de vrijgesprokene indien diens gegevens worden bewaard? Is de Minister voornemens het besluit tot het bewaren van DNA-gegevens en vingerafdrukken in het kader van de Wet herziening ten nadele na verloop van tijd te evalueren en de Kamer daarover te informeren?

Inbreng van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit dat voorziet in een regeling om in verband met de wet herziening ten nadele de DNA-gegevens en vingerafdrukken van vrijgesproken personen onder stringente voorwaarden te bewaren. Voor het oordeel van deze leden over dit besluit is de presumptie van onschuld van belang en de vraag of het voorliggende besluit proportioneel is.

Deze leden hebben bij de behandeling van de wet de motie Schouw (32 044-16) gesteund waarin de Minister wordt verzocht af te zien van de plannen om het mogelijk te maken DNA-materiaal dat ten behoeve van een strafzaak is afgenomen van de vrijgesprokene op te slaan en te hergebruiken voor een onderzoek naar een novum dat een herziening ten nadele mogelijk zou kunnen maken. Als argumentatie is in deze motie gewezen op de mogelijkheid in artikel 482c, tweede lid van de wet om opnieuw DNA-materiaal af te nemen. De Minister acht dit meer belastend voor de persoon in kwestie. Zij vragen of het ook belastend is voor een vrijgesproken verdachte dat hij toch anders wordt behandeld dan andere mensen doordat DNA-gegevens bewaard blijven. Zij vragen een nadere onderbouwing op dit punt nu hier nauwelijks in de toelichting op wordt ingegaan, terwijl het de kern is van het voorliggend besluit.

De aan het woord zijnde leden constateren dat de opgeslagen DNA-gegevens en vingerafdrukken volgens het besluit alleen gebruikt mogen worden voor de herziening ten nadele. Zij zijn echter van mening dat er geen garantie is dat deze bepaling in de toekomst wordt opgerekt en de bewaarde gegevens toch voor andere zaken worden gebruikt.

Deze leden merken op dat de DNA-gegevens en de vingerafdrukken van gewezen verdachten volgens het besluit vernietigd worden zodra naar het oordeel van de officier van justitie (onomstotelijk) vaststaat dat herziening ten nadele op grond van een novum in de toekomst uitgesloten is. In het besluit is dit een uitzondering. Genoemde leden vragen waarom er niet voor is gekozen dit de hoofdregel te maken waarbij de rechter de bevoegdheid krijgt te beslissen dat DNA-gegevens en vingerafdrukken wel bewaard mogen worden indien aan de andere voorwaarden is voldaan. Genoemde leden vinden een dergelijke volgorde meer passen bij de presumptie van onschuld. Bovendien ligt zo het oordeel bij de rechter en wordt hiermee meer gegarandeerd dat er een overwogen besluit wordt genomen.

Voornoemde leden vragen in dit kader waarom voor het criterium onomstotelijk is gekozen in het licht van de proportionaliteitsvraag. Volgens hen zijn er ook situaties denkbaar waarin het wellicht niet onomstotelijk vaststaat maar wel dusdanig sterk dat de vraag kan worden gesteld of het proportioneel is DNA-gegevens en vingerafdrukken te bewaren. Ook daarom ligt het meer voor de hand dat de rechter een afweging maakt. Deze leden wijzen er verder op dat het beleggen van deze taak bij de officier van justitie een extra taak betekent voor de officier die in de drukke werkzaamheden al snel kan ondersneeuwen. Zij vragen of is onderzocht wat het concreet betekent voor de belasting van de officier als hij/zij een dergelijk besluit mag nemen.

Ook vragen genoemde leden wat er gebeurt in het geval pas op een later moment onomstotelijk vast komt te staan dat herziening ten nadele op grond van een novum in de toekomst uitgesloten is, bijvoorbeeld omdat alsnog een ander onherroepelijk veroordeeld is. Hoe wordt gegarandeerd dat in dat geval de officier van justitie die belast is met deze zaak ook zorgt dat de DNA-gegevens en vingerafdrukken van de eerder vrijgesprokene

alsnog worden vernietigd? Zij vragen de Minister welke waarborgen hiervoor zijn ingebouwd.